

Isten tisztelete az őskeresztény egyházban

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Apostolok cselekedetei 1:1-11; 2:14-41;
17:15-34; 18:1-16; 1Korinthus 13

„Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólok is, szeretet pedig nincsen énbennem, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom” (1Kor 13:1).

Krisztus mennybemenetele után nem sokkal az őskeresztény egyház gyors növekedésnek indult. Eleinte szinte kizárólag zsidók fogadták el Jézust Messiásnak, és csatlakoztak a hívők soraihoz. Közülük sokan akkor még úgy gondolták, hogy az evangélium csakis a zsidóknak szól. Ez is mutatja, hogy mennyit kellett még tanulniuk.

Pünkösdkor, Péter prédikációja és a zsidókhöz intézett felhívása után (ApCsel 2. fejezet), akik *„azért örömet vevék az ő beszédét, megkeresztelkedének; és hozzájuk csatlakozék azon a napon mintegy háromezer lélek”* (ApCsel 2:41). Már ez a szöveg is bizonyítja, milyen helytelen az állítás, miszerint minden zsidó elvetette volna Jézust! Persze tévednénk, ha azt gondolnánk az őskeresztény egyházra visszagondolva, hogy idilli állapotok uralkodtak, mindannyian imádták és dicsőítették Istent. Még ha gyökeresen más összefüggésben is, de az őskeresztény egyház ugyanazokkal a kérdésekkel vívódott, mint mi; olyan témákkal, amelyek érinthettek és érintettek is mindent a hitük területén – beleértve az istentiszteletüket is.

Ezen a héten a kereszténység kezdeti szakaszából vett példákat vizsgálunk meg, és foglalkozunk olyan problémákkal is, amelyekkel az egyház a fejlődése során szembesült. Eközben igyekszünk tanulni a jó dolgokból, persze a rosszakból is!

„BIZONYÍTÉKOK” SOKASÁGA

Emberi szemszögből nézve Jézus földi szolgálata nem tűnt túlságosan sikeresnek. Életében ugyan elég nagy követői táborra tett szert, a tömegeket mégsem állította maga mellé. A vezetők közül sokan elutasították, mint tudjuk, a rómaiak keresztre feszítették, aminek hatására legszűkebb tanítványai szétszéledtek, elmenekültek.

A helyzetet igen rossznak lehetett mondani a feltámadásig és pünkösdig, amikor Jézus követőit hirtelen új bátorság töltötte el, akkor kezdték el hirdetni, hogy keresztre feszített Uruk Izrael Messiása. Az őskeresztény egyház tulajdonképpen csak Jézus feltámadása után kezdett elindulni.

Milyen fontos igazságokat találunk a második adventtel, a keresztséggel, a Szentlélekkel és a misszióval kapcsolatban ApCsel 1:1-11 szakaszában?

Nézzük meg különösen a 3. és a 6. verseket! Még mennyi mindent kellett a tanítványoknak megismerni az igazságból?

Ennek a szakasznak az egyik legérdekesebb része a 3. vers, amelyben Lukács kijelenti, hogy Jézus „*sok bizonyítékkal*” (új prot. ford.; Károli: „*sok jel által*”) szolgált nekik. Egyes bibliafordítások a *tévedhetetlen* szót is hozzáteszik a bizonyítékhoz, amivel még inkább ki akarják emelni a lényegét. Más fordítások a *meggyőző bizonyítékok* szófordulatot használják, ami a legkevésbé problémás. Tehát a Jézusban hívők nyomós bizonyítékokat kaptak, amelyek igazolták, hogy valóban Jézus a Messiás. Tekintettel a hatalmas feladatra, amire elhívta őket, valamint az útjukat keresztelő számos ellenállásra, valóban szükségük is volt minden lehetséges bizonyítékra. Az Úr megad minden magyarázatot, ami a hitünkhöz szükséges, kellőképpen megindokolja, amit el kell hinnünk, még ha nem is értünk egészen minden kérdést. Ezekből a versekből is kitűnik, hogy a tanítványok még a Jézussal eltöltött hosszú idő után sem értették egészen az Úr szándékait Izrael népével kapcsolatban. Meg kell tanulnunk helyesen imádni, dicsőíteni az Urat, engedelmessé válni neki, még ha most nem is értünk mindent igazán.

Gondoljunk a hitünket alátámasztó számtalan komoly bizonyítékra! Mennyi minden indokolja hitünk logikáját! Figyeljük meg azt is, hogyan fordul elő a *hit* szó! Mire utal a *hit*? Vagyis, milyen nyomós okunk van arra, hogy higgyünk abban, amit még nem értünk egészen?

AZ IGE HIRDETÉSE

A protestáns istentiszteletben hagyományosan nagy szerepet kap az Ige hirdetése. Szent felelősség hárul azokra, akiknek „legetetni” kell a nyáját, tanítva, prédikálva, buzdítva és bátorítva. A zenének, a liturgiának, az imádságnak, az úrvacsorának és a lábmosásnak egyaránt megvan a maga helye, de talán egyik sem olyan fontos, mint az istentisztelet keretein belül, a szószékről elhangzó igehirdetés.

Olvassuk el Péter pünkösdi prédikációját (ApCsel 2:14-41)! Hogyan fejezi ki az apostol a Szentírás, a tantételek, a prófécia, Krisztus, az evangélium és az üdvösség kérdéseit? Miért olyan lényeges részei ezek igehirdetésünknek?

Milyen élmény lehetett hallgatni a halászember, Péter erőteljes, lebilincselő beszédét! Szavaiban nyoma sem volt a kertelésnek, kételkedésnek. Látszott rajta, hogy a Lélek munkálkodik benne. Péter nem ingott meg az igehirdetés alatt, hanem idézte a Szentírást (akkor csak az Ószövetség volt még meg), és nagy erővel hirdette a keresztre feszített és feltámadott Messiás, Jézus Krisztus evangéliumát. Bizonyosságot tett arról, aki „*az Istennek jobbjá által*” felmagasztaltatott (ApCsel 2:33). Lenyűgöző, hogy alig néhány mondatban elképesztően sok információt tudott közölni: a Szentlélek kitöltetésétől kezdve, a bűnbánaton át, egészen a második adventig.

Milyen eredménye lett prédikációjának (ApCsel 2:41)? Mire következtethetünk ebből saját helyzetünkre és szombati istentiszteleteinkre vonatkozóan?

Minden bizonnyal rendkívül különleges alkalom lehetett ez. Ám mi is ugyanazokat az ígéretekot kaptuk, mint az apostolok. A mi kezünkben is ott a Biblia (most már az Újszövetséggel együtt), ugyanaz az Úr ajánlja, hogy elküldi ugyanazt a Szentlelket. Vajon miért ne lehetnének nálunk is éppen olyan erőteljes istentiszteleti alkalmak, mint amiről *Az apostolok cselekedeteiben* olvasunk? Vajon mi az akadálya?

PÁL AZ AEROPÁGUSON

Az őskeresztény egyház napjaiban az istentisztelet kérdésének egy újabb példájával találkozhatunk, ill. megnézzük azt is, hogy mit imádtak akkor az emberek. Ezúttal Pál apostol szolgálata által nyerünk bepillantást az eseményekbe, aki éppen Athénban járt, ott, ahol egykor a világ három legnagyobb hatású filozófusa élt (Szókratész, Platón és Arisztotelész).

Mennyire eltérő Pál ottani hallgatósága a hívő zsidóktól, akik előtt néhány évvel korábban Péter beszélt Jeruzsálemben!

Olvassuk el ApCsel 17:15-34 szakaszát, ami beszámol Pál athéni prédikálásáról! Miben különbözött Pál bizonyágtevése attól, ahogy Péter szólt pünkösöd napján a hallgatóihoz?

Az egyik legszembeütőbb különbség az volt, hogy Péterrel ellentétben Pál itt nem idézett a Bibliából, hanem inkább egy pogány író gondolataira utalt. Ugyanakkor azt is érdemes megfigyelni, hogyan hivatkozott a logikára és a józan észre: nézzetek körül a természet világában - mondta -, és hatalmas bizonyítékait látjátok majd annak, hogy Isten a Teremtő. Eleinte egyfajta természeti teológiát alkalmazott, a természet világára mutatva indokolta meg a Teremtő Istenbe vetett hitét. Kifejezetten érdekes itt megfigyelni az istentisztelet kérdését. Az athéniak azt imádták, amit nem értettek. Pál igyekezett áhítatukat és istentiszteletüket a bálványoktól és egyéb hiábavalóságoktól elfordítva az élő Isten felé irányítani. Az emberekben mélyen gyökerezik a vágy, hogy imádjanak valamit, bármit, Pál pedig itt fel akarta hívni az athéniak figyelmét arra, aki egyedül méltó az imádatra.

Melyik pontba ütköztek bele némelyek és miért?

Végeredményben a logikára, a józan észre és a természeti teológiára való hivatkozással csak egy darabig juthatunk el. Ezért bizonyágtételében Pál beszélni kívánt a bűnbánatról, az ítéletről és a feltámadásról, olyan tanításokról, amelyeket hittel kell elfogadni. Nem ért el nagy eredményeket náluk. Néhányan ugyan megtértek, a legtöbben viszont ragaszkodtak a hiábavaló, haszontalan dolgok imádatához, amelyek nem menthetnek meg.

Istentiszteleteinken hogyan érhetnénk el jobban azokat, akiknek nincs semmiféle bibliai ismeretük, akik nem olyan alapokról indulnak, mint mi? Mit tehetünk, hogy istentiszteleteink vonzóbbak legyenek azok számára, akik keresik Istent?

„TÖRVÉNY ELLEN VALÓ ISTENTISZTELET”

Nemcsak az tartozik az istentisztelet körébe, ami szombaton történik a gyülekezetben. Az istentisztelet magában foglalja hitéletünk egészét: azt, amit elfogadunk, amit hirdetünk, ahogy élünk. Az istentiszteletben központi helye van annak a gondolatnak, hogy az Úr a Teremtő és Megváltó. Minden más ebből az alapvető és szent igazságból fakad. Az istentisztelet központjában csak Isten állhat, és ilyenkor megemlékezünk történelmi tetteiről. Az őszinte istentisztelet szükségképpen arra készíti a résztvevőket, hogy még inkább az Úrral járjanak; a csodálattal vegyes tisztelet, a bűnbánat, az Isten és embertársaink iránti szeretet érzését kelti az emberben.

Mindig kell gondolnunk Istenre (Lk 21:36; Zsolt 1:2), de fontos, hogy az istentisztelet különleges, egyedi alkalom legyen. A hívók nem hagyatkozhatnak kizárólag az egyházra vagy az istentiszteleti alkalmat vezetőkre, hogy ők biztosítsák számukra ezt a fajta élményt, még ha igen fontos is az imént felsoroltak szerepe. Végeredményben minden rajtunk múlik, és azon a lelki-leten, amivel szombaton a gyülekezetbe megyünk.

Ám ahogy a negyedév során már többször rámutattunk, az istentisztelet nem végcél, hanem a cél elérésének eszköze. Az istentisztelet nem üdvözít, de istentiszteletünkkel fejezzük ki hálánkat a megváltásért.

Mivel vádolták Pál apostolt ApCsel 18:1-16 szakaszában? Mit tudhatunk meg ebből az esetből az istentiszteletről?

Hihetetlen, de azzal vádolták Pált, hogy más fajta, „*a törvény ellen való istentiszteletre csábítja az embereket*” (13. vers). (Alkalmanként még a Jézusban hívő zsidók is illették hasonló vádakkal az apostolt.) Az *apostolok cselekedetei* 18. fejezetéből világosan kiderül: ezek az emberek csak a hagyományokkal foglalkoztak, a múltbeli szokásokkal, és csak az istentisztelet formáságait tartották fontosnak. Amikor pedig Pál bemutatta nekik azt, aki istentiszteletük igazi központja, akit imádtak, még ha nem is ismerték, noha minden istentiszteleti szolgálat rá mutatott előre, elvetették. Annyira csak a törvénnyel foglalkoztak, hogy nem tudták észrevenni azt, akire a törvény rámutatott.

A mi viszonyaink egészen mások, mint Pál korának körülményei, mégis nagyon kell vigyáznunk, nehogy a formaságok és a hagyományok útját állják annak, ami hitünk lényege! Helytelen minden olyan istentisztelet, ami nem közvetlenül a kereszthez vezet.

A SZERETET MINDENT LEGYŐZ

A mi szemszögünkből visszatekintve olyan könnyű az őskeresztény egyházra az összhang és a békesség mintaképeként, az igazi istentisztelet legjobb példájaként gondolni. Sajnálatos módon azonban nagyon is sok a hasonlóság az újszövetségi és az őszövetségi történelem között, hiszen mindkettő azt tárja elénk, hogy mennyire bűnös is az ember. Vegyük például a korinthusi gyülekezetet, amit Pál alapított második misszióútján! A város neves kereskedelmi központ volt, gazdagságáról és pompájáról ismert, ugyanakkor ez volt a székhelye a környék leginkább érzékies és alantas vallásának is. A gyülekezet életében szintén felütötte a fejét a környezetre jellemző erkölcstelenség és széthúzás. Már ez is éppen elég sok gondot okozott, de távolról sem csak ennyi volt a baj. Pál még egyéb kérdéseket is megemlített, amelyek pártoskodáshoz vezettek a gyülekezeten belül, mint pl. a bálványimádás (1Kor 10:14), a lelki ajándékok túlhangsúlyozása, főként a nyelvek adományának helytelen használata, amivel egyesek magukat kívánták a többiek fölé emelni (1Korinthus 14. fejezet).

A korinthusiaknak szóló, a különféle problémákat érintő tanításába foglalta bele Pál apostol *Az első korinthusi levél* 13. fejezetének jól ismert gondolatait. Mi a fő üzenete ennek a szakasznak? Ami pedig számunkra a legfontosabb: hogyan tudjuk tanácsait alkalmazni a saját életünkben és az istentiszteletünkben?

Pál itt azt fejtegette, hogy semmi haszna nem lesz annak, ha nagyszerűen beszélünk, hatalmas csodákat teszünk, lelki ajándékokkal rendelkezünk, kegyesek és buzgók vagyunk, de a szívünket nem tölti be az Isten és a többi ember iránti szeretet. Szerinte a szeretet a legfontosabb ajándék, ennek elérésére kell törekednünk, mert ezt *nem lehet pótolni* kevesebbel. A lelki ajándékok sokat segítenek, és a keresztények használják azokat Isten dicsőségére és az egyház egységben való építésére. Ám egyetlen ajándékot sem szabad a magamutogatás vagy a személyes nyereség vágyától fűtve, esetleg az istentisztelet rendjét zavarva felhasználni. A szeretetteljes, őszinte keresztényekkel teli gyülekezet olyan hatást és erőt fejt ki, ami messze túlmutat a hetenkénti istentiszteleti szolgálatokon.

Mennyire hatja át a hétköznapi életünket az embertársaink iránti, önzetlen szeretet? Időnkből és energiánkból mennyit áldozunk mások szolgálatára? Hajlandóak vagyunk mások érdekében lemondani saját vágyainkról, terveinkről? Ez egyáltalán nem könnyű, ugye?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Az apostolok története*. Budapest, 2001. Advent Kiadó. „Pünkösöd”; „A Lélek adománya”; „A kereszt felmagasztalása”; „Korinthus”; „Felhívás magasabb rendű életre” című fejezetei.

„A megszentelődés nem elragadtatás; az az akarat teljes átadása Istennek; élünk Isten minden igéjével, amely szájából származik;... hitben járunk... feltétlen bizalommal támaszkodunk Istenre, megnyugodva szeretetében” (i. m. 33. o.).

„Mi adott erőt azoknak, akik a múltban üldözést szenvedtek Krisztusért? Az Istennel, a Szentlélekkel és a Krisztussal való egység! A gyalázat és üldözés sokakat elválasztott ugyan földi barátaiktól, de sohasem Krisztus szeretetétől” (i. m. 57. o.).

„A megszentelt hírnökök... nem adtak helyt az önfelmagasztalás gondolatának, hogy az tönkretegye Krisztusnak és megfeszítésének bemutatását... Nem vágytak sem tekintélyre, sem elsőbbségre” (i. m. 139. o.).

„A bálványimádat alatt nem csupán bálványok tiszteletét értette az apostol, hanem az önimádatot, a kényelemszeretetet, az étvágy és a szenvedély kielégését” (i. m. 209. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

1. Beszéljünk a csoportban arról, hogy mennyi minden indokolja hitünket! Milyen „bizonyítékai” vannak hitünknek? Milyen logikus és racionális magyarázattal tudjuk alátámasztani azt, amiben hiszünk? Másrészt viszont mi az, ami próbára teszi a hitünket?
2. Idézzük fel azokat az istentiszteleti alkalmakat, amelyek a legjobban hatottak ránk! Mi volt bennük a rendkívüli? Mely elemek tették mássá ezeket az alkalmakat? Hogyan tudnánk helyi gyülekezetünk istentiszteleteit is hasonlóvá tenni?
3. Lehetnek olyan elemei istentiszteletünknek, amelyek megnehezíthetik, hogy igazán megismerjük Krisztust, meglássuk a keresztet? Mit tehetünk annak érdekében, hogy ne történhessen ilyesmi?
4. Beszéljünk még *Az első korinthusi levél* 13. fejezetéről! Hogyan lehet bennünk olyan szeretet, mint amiről Pál írt?

PÁSKULYNÉ KOVÁCS ERZSÉBET: ÚGY, AHOGY VAN

Az emlékek útját végigjárva
a templomi csendben lelkem megpihen.
Jó hálát adni, örömmel zengeni
a Te neved, áldott Istenem!
Jó hallani az Ige szép szavát
anyám nyelvén, amire tanított,
és emlékezni az első küzdőkre,
akiket Szentlelked megvilágosított.
Áldottak ők, kiket nem ijesztett
a börtön, a kiátkozás,
egy cél volt előttük:
hirdetni az Igét, úgy, ahogy van,
az Isten szép szavát.
- Hirdetni Krisztust,
hogy ő az út, az igazság, az élet
azoknak, akik hiszik,
hogy Őbenne az Isten testté lett.